

Vältä yrityksen perustamiseen liittyvät karikot

Ohjeistus yrityksen perustamisen käytäntöihin

Vesa Ilmola

Kirjoittaja on Suomen Taloushallintoliittoon kuuluvan tilitoimiston Tili- ja hallintopalvelu Ilmola Oy:n toimitusjohtaja ja koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri.

Sisältö

1	Aluksi	2
2	Yhtiömuoto	2
3	Yhtiön nimi	3
4	Tilikausi	3
5	Mihin rekistereihin tulee ilmoittautua	3
6	Alv-asiat	4
7	Kirjanpidon muoto	4
8	Ennakkoveron määrittämisestä koskevat tiedot	5
9	Lopuksi	5

1 Aluksi

Tili- ja hallintopalvelu Ilmola Oy ja allekirjoittanut on toiminut yritystoimintaa aloittavien yrittäjien kanssa yhteistyökumppanina jo lähes 25 vuoden ajan. Näinä vuosina on tullut perustettua suuri joukko eri toimialoilla ja eri yhtiömuodoissa toimivia yrityksiä. Tämän kokemuksen turvin päätin tuoda esiin seikkoja, jotka huomioon ottamalla tämä yrityksen ”perustamissamba” saadaan jouheasti hoidettua. Tavoitteena ei ole luoda kaiken kattavaa esitystä ongelmista ja niiden ratkaisuksista, vaan osoittaa että yrityksen perustamiseen liittyy lukuisia kysymyksiä, joihin on hyvä löytää vastauksia mielellään jo yrityksen perustamispapereita täytettäessä. Virheiden korjaaminen jälkikäteen voi olla hankalaa, jopa osin mahdotonta ja vähintäänkin kallista.

Erittäin suositeltavaa on ottaa yhteyttä luotettavaan yhteistyökumppaniin, kuten auktorisoituun tilitoimistoon, jo siinä vaiheessa kun olet vasta suunnittelemassa yrityksen perustamista. Vaikka yrityksen perustamiseen liittyvä paperisota sinänsä onkin lähes jokaisen hallittavissa, ei tähän työhön ole kovin viisasta ryhtyä, ellei ole itselleen selvittänyt asiaan kaikinensa liittyvää varsin monimuotoista lainsäädäntöä, alkaen yhteisö-, kirjanpito- ja verotuslainsäädännöstä.

2 Yhtiömuoto

Ensimmäisiä eteen tulevia asioita on tehdä päätös siitä, missä yhtiömuodossa toimintaa on tarkoitus alkaa harjoittaa. Sen jälkeen siis kun on tehty päätös, että yrittäjäksi ylipääntään ryhdytään.

Yritystoimintaa voi Suomessa harjoittaa ainakin seuraavissa muodoissa: yksityisenä ammattitai elinkeinonharjoittajana, avoimena yhtiönä ja kommandiittiyhtiönä, osakeyhtiömuodossa, osuuskuntana sekä säätiönä. Kaikkien toimintaa säätelee eri lainsäädäntö. Eikä vain toimintaa sinänsä vaan myös esimerkiksi kirjanpitoa ja verotusta säädellään eri laeissa sen mukaan, missä muodossa toimintaa harjoitetaan. Verotusnäkökohdilla on yhtiömuodon valinnassa ehkä keskeisin merkitys. Oppaista tai osaavalta tilitoimistolta saa neuvoja näihin kysymyksiin. Oppaita on nykyisin runsaasti sähköisessä muodossa. Esimerkiksi verottajan internet-sivustoihin kannattaa tutustua osoitteessa **www.vero.fi**.

Kun on onnistuttu valitsemaan tarkoituksenmukainen yhtiömuoto, on ensimmäisestä yrityksen aloittamiseen liittyvästä karikosta selvitty joutumatta kiville. Eräillä takavuosien verotusratkaisuilla on ollut oma vaikutuksensa siihen, että aiemmin yleisempien yhtiömuotojen avoimien ja kommandiittiyhtiöiden perustaminen väheni, kun taas osakeyhtiöiden ja toiminimien perustaminen lisääntyi.

Tätä nykyä siis perustetaan lähinnä osakeyhtiöitä tai käynnistetään toiminta yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Sekä osakeyhtiö että toiminimi ilmoitetaan kaupparekisteriin omalla lomakkeellaan. Toiminimen osalta ei paljon muuta vaaditakaan. Osakeyhtiö vaatii enemmän paperisotaa. Kaupparekisteriin on toimitettava perusilmoituslomakkeen ja sen liitelomakkeen lisäksi myös muun muassa yhtiön perustamissopimus ja yhtiöjärjestys sekä tarvittaessa hallituksen kokouksen pöytäkirja, lisäselvitys ulkomaalaisesta henkilös-

tä. Hyväksytyn tilintarkastajan (HTM tai KHT) lausunto tarvitaan, mikäli osakkeita on maksettu muutoin kuin rahana (esimerkiksi niin sanottuna apporttiomaisuutena).

Kun yhtiömuoto, jossa toimintaa tullaan harjoittamaan, on päätetty, voidaan ryhtyä täyttämään kaupparekisteriin toimitettavaksi perustamisilmoituslomaketta. Koska yritystoiminta käynnistetään nykyisin yleisimmin joko yksityisenä elinkeinonharjoittajana taikka osakeyhtiömuodossa, selvitän seuraavassa näiden ”yhtiötyyppien” perustamisilmoituksiin liittyviä huomioita otettavia asioita. Koska asiat ovat yhteisiä sekä osakeyhtiölle että toiminimelle, käsittelen asioita yhtenä kokonaisuutena.

3 Yhtiön nimi

Yhtiön nimestä kannattaa selvittää etukäteen, täyttääkö suunniteltu toiminimi yleiset muotomääräykset ja toisaalta se, onko nimi sellainen, jota ei vielä joku ole ehtinyt varata. Kaupparekisteristä ja paikallistasolla maistraateista saa asiasta tietoa. Oman kokemukseni mukaan hyvää palvelua saa kummastakin tämän asian tiimoilta. Suositeltavaa on tutustua esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen internet-sivuihin osoitteessa **www.prh.fi**.

Viisasta on valita toiminimelle myös kaksi varavaihtoehtoa, mikäli ensimmäinen ei jostain syystä ole kelvollinen. On tylsää täytellä papereita uudelleen, mikäli suunniteltu toiminimi ei kelpaakaan. Myös asiakkaille on ikävä selitellä, että nimi muuttuu, mikäli on ehtinyt jo vaikkapa lähettää asiakkaille laskuja ennen rekisteröintipäätöstä.

4 Tilikausi

Tilikausi on tärkeää määritellä oikein. Se voi olla 12 kuukauden mittainen ajanjakso, usein kalenterivuosi. Ensimmäinen tilikausi voi olla maksimissaan 18 kuukautta. Usein kannattaa määrittää ensimmäinen tilikausi mieluummin pitkänä kuin lyhyenä. Jos esimerkiksi perustaa yrityksensä vaikkapa heinäkuussa, voi ensimmäisen tilikauden laittaa päättymään vasta seuraavan vuoden lopussa. Jos sen laittaa päättymään jo saman vuoden lopussa, verottaja määrää ennakoverot jo sille vuodelle. Samoin on tehtävä yksi tilinpäätös ja veroilmoitus enemmän, mikä on tarpeetonta rahanmenoa aloittavalle yritykselle.

5 Mihin rekistereihin tulee ilmoittautua

Pääsääntöisesti seuraaviin rekistereihin on ilmoitauduttava: kaupparekisteri, arvonlisäverovelvollisten rekisteri (mikäli toiminta on arvonlisäverovelvollista), ennakkoperintärekisteri. Lisäksi on haettava yritys- ja yhteisötunnus (Y-tunnus).

Työnantajarekisteriin ei kannata ilmoittautua, ellei ala toimia työnantajana eikä aina

silloinkaan, kun aikoo jonkun yritykseensä palkata. Ilmoittautuminen työnantajarekisteriin merkitsee nimittäin sitä, että kausiveroilmoituksella on joka kuukausi ilmoitettava verottajalle, onko palkkoja maksettu ja kuinka paljon sekä palkkoihin liittyvät ennakonpidätykset ja sotut. Jos palkanmaksu tulee olemaan epäsäännöllistä tai sitä ei tule olemaan lainkaan (esimerkiksi yksin harjoitettu toiminimi, josta omistaja ei voi itselleen maksaa palkkaa, vaan voi vain nostaa yksityisottoja), ei kannata ilmoittautua työnantajarekisteriin säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi.

6 Alv-asiat

Arvonlisäveroa on tilitettävä valtiolle lähes kaikesta tavaran tai palvelun myynnistä. Verokantoja on tällä hetkellä kolme: 24 % on yleinen, 14 % ja 10 % ovat alennetut verokannat. Toimintaa käynnistettäessä on tietysti itselleen selvitettävä, mitä verokantaa myytäviin tuotteisiin sovelletaan, vai sovelletaanko mitään; toiminta voi olla myös kokonaan arvonlisäverotuksen ulkopuolella.

Yrityksen perustamispapereita täytettäessä eteen tulee alvin osalta kysymykset: hakeudunko verovelvolliseksi, ilmoittaudunko verovelvolliseksi vai jätänkö kokonaan hakeutumatta taikka ilmoittautumatta. Lisäksi merkitystä on myös sillä ajankohdalla, mistä lähtien hakeutuminen tai ilmoittautuminen alkaa. Toiminta voi olla myös niin vähäistä, ettei alv-rekisteriin lainkaan ole tarpeen ilmoittautua.

Pääsääntöisesti aloittava yritys **ilmoitetaan** arvonlisäverovelvollisten rekisteriin jostakin tietystä päivästä alkaen. Tuo päivämäärä määrää sen kuukauden, josta lähtien alv on verottajalle kausiveroilmoituksella ilmoitettava ja maksettava vero valtiolle tilitettävä. Alv-rekisteriin **hakeutuminen** on poikkeuksellista ja ne poikkeustapaukset on ilmoituksella kerrottu.

Mikäli vuotuinen liikevaihto jää alle 8 500 euron, toiminnan katsotaan olevan niin vähäistä, että siitä ei tarvitse arvonlisäveroa maksaa. Vuodesta 2004 alusta tuli mahdolliseksi hakea verottajalta niin sanottua arvonlisäveron alarajahuojennusta, mikäli vuotuinen liikevaihto (siis myynti ilman arvonlisäveroa) jää alle 22 500 euron.

Tarkkaan on harkittava vähäisenkin liiketoiminnan osalta sitä, kannattaako alv-rekisteriin silti hakeutua, vaikka toiminta vähäiseksi jäisikin. Saahan ostoista alv-vähennyksen, kun rekisteriin on hakeutunut.

7 Kirjanpidon muoto

Lomakkeissa kysytään myös, missä muodossa yrityksen kirjanpito aiotaan hoitaa. Mahdollisuuksia on kaksi: yhdenkertainen ja kahdenkertainen kirjanpito. Kun tosittien rahamäärä viedään vähintään kahdelle tilille - jonkin tilin debet-puolelle ja jonkin toisen tilin kredit-puolelle - pidetään kahdenkertaista kirjanpitoa. Yhdenkertaisessa kirjanpidos-

sa on vain esimerkiksi kassatili, jonka debet-puolelle merkitään kassaan tulleet rahat ja kredit-puolelle kassasta lähteneet rahat. Se mihin tai mistä rahat ovat menneet/tulleet, ei yhdenkertaisesta kirjanpidosta selviä. Yhdenkertaista kirjanpitoa saavat pitää vain ammatinharjoittajat. Näidenkään osalta yhdenkertaista kirjanpitoa en näe kovin suositeltavana jo sen vähäisen informatiivisuuden takia.

8 Ennakoveron määräämistä koskevat tiedot

Perustamislomakkeilla kysytään toiminnan ensimmäisen tilikauden arvioitua liikevaihtoa, ensimmäisen tilikauden arvioitua verotettavaa tuloa sekä yksityisen elinkeinonharjoittajan osalta elinkeinonharjoittajan muita tuloja kalenterivuonna. Nämä ovat aloittavalle yrittäjälle vaikeita ellei mahdottomia selvittää, ellei tulevasta toiminnasta ole tehty huolellista talousarviota, mikä kuitenkin aloittavalle yrittäjälle voi olla haastava tehtävä. Toki kyseessä on arvio, mutta näiden arvioiden pohjalta verottaja määrää ensimmäisen tilikauden ennakoverot. Määrättyihin ennakoveroihin on toki mahdollista hakea muutosta, mikä kuitenkin aiheuttaa aina ylimääräistä työtä ja rahanmenoa.

Virheitä tehdään liikevaihdon epärealistisessa arvioinnissa ja varsinkin verotettavan tulon arvioimisessa. Liikevaihdon arvioinnissa on muistettava, että kyseessä on myynti ilman arvonnalisäveroa ja mahdollisia muita myynnin oikaisueriä. Verotettavan tulon realistinen arvioiminen edellyttää aloittavalta yrittäjältä tuloslaskelman ja taseen tuntemista, jotta ymmärtää, mistä kaikesta yrityksen verotettava tulo oikein muodostuu. Ammattiavun hyödyntäminen näissä asioissa säästää yrittäjän/yrityksen kustannuksia.

9 Lopuksi

Olen käsitellyt edellä yrityksen perustamiseen liittyviä ongelmia lähinnä yrityksen perustamisilmoitusten täyttämisen näkökulmasta. Tämä on koko yrityksen perustamisen mekaanisin vaihe. Kaiken kaikkiaan yritystoiminnan aloittamiseen liittyy varsin monia yhtiömuotoon, verotukseen, laskentatoimeen ym. sidoksissa olevia asioita, esimerkkinä vaikkapa pankki- ja vakuutusasiat, jotka aloittavan yrittäjän on selvitettävä itselleen jo yritystä perustaessaan.

Viisasta on ottaa yhteyttä asiantuntijoihin hyvissä ajoin jo yrityksen perustamisen suunnitteluvaiheessa. Tällä tavoin onnistutaan luultavasti välttämään yrittämistoiminnan aloittamiseen liittyvät karikot ja saadaan uuden yrityksen toiminta jouheasti käyntiin.